

SIMBOLIZEM V FRANCOSKEM PESNIŠTVU.

Napisal Izidor Cankar.

(Konec.)

To je nova in dokaj nenavadna teorija mišljenja, čutenja in življenja sploh. Huysmans jo je hotel popisati in je v svojem romanu „A rebours“ poslal junaka Des Esseintesa v samoto, da živi simbolistično življenje. Jörgensen¹ povzema njegovo življenje takole: „Predstava, slika, ki naj ga zadovolji, ne sme nikakor biti enostavna, temuč mnogovrstna, skrivnostna, veliki množici nepristopna. Des Esseintes je virtuoz, ki naj mu služi njegova narava za instrument. On se ne zadovolji stem, da uživa vsako čutno zaznavo zase, temuč želi občutiti, kako reagirajo tudi vsi drugi čuti na ta mik. Des Esseintes meni, da odgovarja na primer vsaki zaznavi okusa glas kakega instrumenta. Tako korespondirajo mehki, jasni toni klarineta z okusom likerja Curaçao, lovski rog z whiskyjem, žitno žganje z violino itd. Da, podobnost med glasom in okusom gre še dalje — tako je n. pr. benediktinski liker spodnji ton k zgornjemu tonu zelene Chartreuse. Tako moreta jezik in nebo igrati cele skladbe — solo aquavita, duet ruma in z geneverom, tudi kvartete, mrtvaške koračnice itd.

Veliko bogatejšega in finejšega užitka pa daje dekadentnemu puščavniku vonj. On je umetnik v parfumi, ki mu morajo istočasne ali zaporedne vonjave služiti kot muzikalične teme. Pred svojim pisalnikom, polnim ekstraktov in esenc, sklada svoje „aromatične kitice“, ki ga nosijo v pesniške vizije in v sanjave pokrajine. Taka parfumska pesem se začne n. pr. stem, da poškropi virtuoz vonja tla z nekaj kapljicami parfuma New mown hay. Takoj se razprostre pred njim neskončen, zelen travnik in na njem vozijo v solncu veseli ljudje mrvo... Nato vzame steklenke, zaznamenovane z napisom „Tuberosa“, „Oranža“, „Mandeljnov cvet“ — in španski bežeg cvete in lipe dehtijo... Na to spomladno razpoloženje pade potem zverinski duh po človeku: Opopanax, Bouquet de Chypre, Sarcanthus — ozračje napudranih in naličenih žensk... Potem zopet izginejo ti vznemirjajoči duhovi in mrva dehti nanovo na velikem travniku... Kosček styraxa, razgret med prsti, pričara zopet podobe velikomestnega življenja — sedaj diši po guttaperchi, kemikalijah, premočgovem dimu — in na robu zelenega travnika se kadijo črni dimniki... Proč

s styraxom in nov dež New mown haya priklīče zopet podobe iz kmetskega življenja.“

Teorija korespondenc je postala za simbolično pesništvo odločujočega pomena. Sedaj ni več pesem samo ritmično izražanje čustev z besedami, marveč mora verz pobuditi v poslušalcu čustvo s svojo godbo samo, s svojimi glasovi, brez ozira na pomen posameznih besed. Simbolist nadalje ne izkuša delovati z logično retoriko, temuč z množico navidez neenotnih podob, ki pobude v čitatelju razpoloženje, ki mu ga hoče pesnik sugerirati. To je potem pesniško rekreirana korespondenca zvočkov in pojmov ter posameznih navidez nesoglašajočih predstav. Berite glasno naslednjo pesem Emilea Verhaerena:

Le vieux crapaud de la nuit glauque
Vers la lune de fiel et d'or,
c'est lui, là-bas, dans les roseaux,
La morne bouche à fleur des eaux,
Qui rauque

Là-bas, dans les roseaux,
ces yeux immensément ouverts
Sur les minuits de l'univers.
C'est lui dans les roseaux,
Le vieux crapaud de mes sanglots

Monotones, à fleur des eaux,
Monotones, comme des gonds,
Monotones, s'en vont les sons
Monotones, par les automnes.

Les lamentables lamentos
Du vieux crapaud de mes sanglots.¹

¹ Stara krastača temnozeleno noči
zamolklo reglja na žolčavo in zlato luno
tam med trstjem
ust otožnih kot povodno cvetje,
zamolklo reglja

tam med trstjem
z očmi, neskončno odprtimi
v polnoč veseljstva.
Tam med trstjem
stara krastača mojih vzdihov

monotono kakor povodno cvetje,
monotono kakor tečaji,
monotono se izgublja glasovi,
monotono, skoz jesenske čase.

Seveda je ta prevod — kakor tudi vsi drugi tukaj — le prevod posameznih besed, ne prevod pesmi.

¹ J. K. Huysmans, 29, 30, 31.